

SỬ DỤNG CÁC TIÊU CHUẨN THỐNG KÊ QUỐC TẾ

Alberto Ortega, Viện Thống kê và Địa lý quốc gia Mexico

Tóm tắt :

Sự chuẩn hóa và hội nhập các quy trình sản xuất thống kê cần sử dụng các yếu tố chuẩn tắc như các định nghĩa, sự phân loại và các phương pháp luận. Các yếu tố này được xây dựng và công bố bởi các tổ chức quốc tế quan tâm tới nhu cầu có được các thông tin chính thức có tính so sánh. Các luồng thông tin tự do vượt qua cả những biên giới không ngừng gia tăng của sự toàn cầu hóa, nó được sử dụng trong quá trình phân tích và thiết lập chính sách trên toàn thế giới.

Do các nội dung trong lĩnh vực thống kê rất lớn, nên cũng có rất nhiều bên liên quan đến các danh mục "chuẩn tắc" này, đối với cả cấp độ khu vực và toàn cầu; kết quả các danh mục này rất phân tán. Phát triển một bộ các tiêu chuẩn thống kê là một điều quan trọng để thúc đẩy sự hài hòa, hội nhập và khả năng so sánh của thông tin quốc gia và quốc tế. Các cơ quan thống kê quốc gia có thể phát triển kỹ thuật nhằm dự đoán, những yếu tố của thông tin phù hợp theo các tiêu chuẩn thống kê đưa ra bởi các tổ chức quốc tế, để tăng cường sự thống nhất và tính hiệu quả của hệ thống thống kê chính thức.

Các thông tin chính thức là yếu tố quan trọng cho việc ra quyết định và phải được kết nối với nhu cầu của người dùng, để giải quyết các thách thức chung của cộng đồng ở cả quy mô nhỏ và quy mô lớn. Tính hội nhập và tính so sánh của dữ liệu và thông tin là điều cần thiết hỗ trợ cho quá trình này.

Các yếu tố khác của thông tin nên được chuẩn hóa, khi đó tính hội nhập và khả năng so sánh có thể đạt được. Các tổ chức quốc tế, đa số các tổ chức của Liên hợp quốc và các cơ quan khác đã khuyến nghị việc sử dụng các nội dung, định nghĩa, sự phân loại hay các phương pháp luận để thu thập dữ liệu và có được thông tin cũng như tập hợp các yếu tố mục tiêu được gọi là các chỉ báo.

Những khuyến nghị này được công bố dưới hình thức các văn bản lấy từ các nhóm làm việc, hoặc dưới dạng hướng dẫn, hay ở các hình thức khác. Các khuyến nghị xuất hiện ở nhiều trang web, với nhiều hình thức và phiên bản khác nhau cho nhiều chủ đề hoặc nhiều nhóm đối tượng.

Một kho độc lập lưu trữ toàn bộ các khuyến nghị của các tổ chức quốc tế, dễ dàng cho thấy tính khách quan và ứng dụng của chúng đối với nhiều chủ đề; trong điều kiện địa lý và môi trường, nhân khẩu học, kinh tế và các phạm vi nhà nước, cùng chung một mẫu (siêu dữ liệu) là điều cần thiết. Các cơ quan thống kê quốc gia có thể tận dụng lợi thế từ kho dữ liệu như thế này.

Cơ quan thống kê quốc gia Mexico, Viện Thống kê và địa lý quốc gia (INEGI) đã xây dựng một kho cơ sở web dữ liệu gồm hàng ngàn mục khác nhau, mỗi mục lại đưa ra một tiêu chuẩn thống kê quốc tế khác nhau, mục tiêu, khuyến nghị của các tổ chức quốc tế, các phiên bản của mục; đồng thời cũng xây dựng đường link liên kết với các tài liệu hoặc trang web gốc mà họ đã công bố. Kho dữ liệu cơ sở được tổ chức thành bốn chủ đề theo Hệ thống thông tin Thống kê và địa lý quốc gia Mexico, http://mapserver.inegi.org.mx/estandares/en/Consulta_Produccion/Index.cfm

Kho dữ liệu cơ sở của INEGI cố gắng tích hợp các tiêu chuẩn thống kê quốc tế, được đề xuất bởi các tổ chức quốc tế, theo một khung siêu dữ liệu, tại đó các tiêu chuẩn được phân loại thành các mục sau: Các khái niệm và định nghĩa; sự phân loại; phương pháp luận và quy trình sản xuất cũng như các nguồn dữ liệu và các chỉ báo.

Kho dữ liệu cơ sở sẽ là “cửa hàng một điểm đến”, lối vào của những khung tham chiếu chung khác nhau, các khung thống kê hoặc phân tích, các thuật ngữ, hệ thống thông tin và các cơ sở dữ liệu. Kho dữ liệu cơ sở cố gắng để trở nên thân thiện với người dùng, giữ vững các tiêu chuẩn hiện thực hóa và việc truy cập dễ dàng, cho biết các tiêu chuẩn đã được phát triển như thế nào qua các phiên bản khác nhau.

Mô hình siêu dữ liệu

Yếu tố	Mô tả
Tên tiêu chuẩn	Tên ban đầu của các tham chiếu hoặc tiêu chuẩn Từ viết tắt của tiêu chuẩn (nếu có áp dụng) Từ viết tắt của tổ chức quốc tế công bố tiêu chuẩn và năm xuất bản
Chủ đề và tiểu mục	Các chủ đề thống kê. Các chủ đề và tiểu mục được phân loại theo quy định của hệ thống thông tin thống kê và địa lý quốc gia của Mexico
Tổ chức quốc tế	Tổ chức quốc tế hoặc các cơ quan quốc gia, về nguyên tắc chịu trách nhiệm việc công bố tiêu chuẩn
Nguồn	Nguồn thông tin là một yếu tố mà tiêu chuẩn cần phải có. Tên các tổ chức công bố tiêu chuẩn, tên các tài liệu hoặc đường link internet (URL)
Người đóng góp	Các tổ chức quốc tế, các cơ quan quốc gia, các nhóm làm việc, vv... những người tham gia vào quá trình phát triển ra các tiêu chuẩn
Loại tiêu chuẩn	Hạng mục: (a) Khái niệm và định nghĩa (b) Sự phân loại (c) Phương pháp luận và quy trình sản xuất (d) Các nguồn dữ liệu (e) Các chỉ tiêu
Phiên bản	Năm công bố các nguồn bao gồm tiêu chuẩn
Phiên bản hiện hành	Năm công bố các phiên bản hiện hành của các tiêu chuẩn
Mục tiêu	Mô tả mục đích chung của tiêu chuẩn
Phân mô tả	Mô tả ngắn gọn nội dung của tiêu chuẩn
Ngày của thẻ công nghệ	Ngày mà thẻ công nghệ được tạo ra

Nguồn: <http://mapserver.inegi.org.mx/estandares/>

Ở cấp độ công việc, kho dữ liệu của INEGI được hình thành trên những giả thiết của các vấn đề sau:

(a) Nhằm xác định các chủ đề, tiểu mục và các biến cấu thành nên các thông tin mà quốc gia quan tâm;

(b) Nhằm xác định các chuẩn mực quốc tế (các loại tiêu chuẩn và các phiên bản đặc biệt)

liên quan tới các thông tin mà quốc gia quan tâm, cần được xem xét;

(c) Trong trường hợp thiếu sự đồng thuận về việc cấu thành nên một tiêu chuẩn quốc tế, INEGI sẽ cố gắng đưa ra quyết định bằng việc thu thập những ý kiến góp ý của các tổ chức quốc tế - họ được hình thành từ những nhóm chuyên gia, các chuyên gia của những cơ quan

trong nước gặp gỡ những chuyên gia quốc tế; đồng thời quyết định cũng bao gồm cả các khuyến nghị của những cơ quan chuyên môn khác có liên quan; kinh nghiệm thực tế được minh chứng thông qua thành công đáng kể của một số nhóm quốc gia.

Tại phiên họp thứ 41 của Ủy ban Thống kê quốc gia, tháng 2 năm 2010, theo sự gợi ý của hội đồng thống kê Liên hợp quốc (UNSD), INEGI đã ra mắt kho dữ liệu. Mục tiêu nhằm giới thiệu nó với cộng đồng quốc tế và thảo luận về giá trị cũng như tính hữu ích của nó. Tại sự kiện này, Ủy ban đã quyết định như sau:²⁶

Phiên họp cân nhắc về giá trị của kho dữ liệu trong việc phục vụ cộng đồng thống kê quốc tế, cho thấy sự đồng cảm với INEGI về việc đưa ra kho dữ liệu giống như một sự đóng góp trong việc tạo nên kho dữ liệu toàn cầu. Bởi vậy kho cơ sở dữ liệu nên được quản lý và thực hiện bởi các tổ chức quốc tế khác nhau và bởi UNSD.

Hội nghị yêu cầu Ủy ban về điều phối các hoạt động thống kê (CCSA) xem xét khả năng tạo ra các cơ chế để tiếp tục phát triển và duy trì kho các tiêu chuẩn thống kê theo thước đo của toàn cầu.

Hội nghị đồng ý với mục tiêu trong việc hình thành cộng đồng cơ sở dữ liệu của kho dữ liệu INEGI theo các tiêu chuẩn thống kê trên

²⁷ *Comisión de Estadística de las Naciones Unidas. Informe sobre el 41º período de sesiones (23 a 26 de febrero de 2010). Consejo Económico y Social. Documentos Oficiales 2010. Suplemento núm. 4. E/2010/24. E/CN.3/2010/34. <http://unstats.un.org/unsd/statcom/doc10/Report-S.pdf> El 29 de octubre de 2010, el Presidente del INEGI recibió una felicitación y reconocimiento del Director Nacional de la Oficina Nacional de Estadística de la República Dominicana, actual Presidente de la Conferencia Estadística de las Américas de la CEPAL, en el sentido de que el inventario del INEGI, servirá como modelo para integrar un inventario a nivel mundial.*

trang web của UNSD; mong muốn truy cập rộng rãi và sử dụng đối với các quốc gia khác; với người sử dụng quốc tế và cộng đồng chung; để giúp thông tin thống kê được hài hòa, và giống như là một tài liệu tham chiếu nhằm mang lại mức độ tuân thủ với khuyến nghị quốc tế về các tiêu chuẩn thống kê quốc tế.

Nó đòi hỏi UNSD áp dụng các thước đo cần thiết để biên dịch dữ liệu kho dữ liệu sang dạng ngôn ngữ của cơ quan Liên Hiệp quốc, tạo điều kiện cho việc sử dụng.

Một nhóm làm việc đặc biệt được tạo ra bởi CCSA, thành lập bởi UNSD, Tổ chức lao động quốc tế, Cộng đồng kinh tế quốc gia Liên Hiệp quốc, Ngân hàng thế giới và INEGI nhằm chuẩn bị tài liệu mang tính khái niệm về các cơ chế phù hợp để tiếp tục phát triển và duy trì kho các tiêu chuẩn thống kê theo một thước đo toàn cầu.

Tháng 9 năm 2010, Ủy ban đã rà soát lại tài liệu bao gồm những vấn đề sau:²⁷

Mục tiêu của một kho dữ liệu tương tự là nhằm cung cấp hiểu biết và như là một hệ thống tham chiếu đối với các tiêu chuẩn thống kê được quốc tế khuyến nghị, vì vậy nó nên được hoàn thiện, hiện thực hóa và đảm bảo độ tin cậy và khả năng truy cập cho người dùng.

Các tổ chức quốc tế và các nhóm xúc tiến sẽ có thể sử dụng nó để xác định các vùng mà các khuyến nghị về những tiêu chuẩn được cho là cần thiết đồng thời giúp xác định sự chông chéo.

Sự phát triển của kho dữ liệu cần được thực hiện theo các bước, nơi mà bước đầu tiên sẽ ít chi tiết hóa, và là nơi mà sự truy xuất của người dùng sẽ giúp họ xác định các nội dung và trình tự ưu tiên với các bước tiếp theo.

²⁸ *Liên hợp quốc, ECOSOC E/CN.3/2011/30. Báo cáo của Ủy ban điều phối các hoạt động thống kê về kho tiêu chuẩn thống kê toàn cầu. 8.12.2010 tại phiên họp thứ 42 Ủy ban thống kê, 22-25 tháng 2 năm 2011*

Dự kiến, ngoài Ủy ban và các tổ chức quốc tế thì kho dữ liệu còn có thể được sử dụng bởi các chuyên gia của cơ quan thống kê quốc gia, cộng đồng nghiên cứu và công chúng.

Phạm vi của kho dữ liệu toàn cầu sẽ bao gồm: toàn bộ các ấn phẩm về phương pháp luận chính thức của các tổ chức thành viên CCSA; phân loại quốc tế đã được thống nhất; một số tiêu chuẩn được công bố bởi các tổ chức trong hệ thống thống kê quốc tế như tổ chức thống kê quốc tế hay các phiên bản khu vực về tiêu chuẩn toàn cầu.

Trong bước đầu tiên của kho dữ liệu toàn cầu, đơn vị cơ bản sẽ là một ấn phẩm, thậm chí người ta còn công nhận rằng việc chi tiết hóa là một điều cần thiết.

Sự phân loại hoạt động của UNECE (cơ sở dữ liệu của các hoạt động thống kê quốc tế, DISA), được đề xuất là cấu trúc chính của kho dữ liệu toàn cầu.

Ủy ban cũng đề xuất việc chỉ định một người biên tập các chủ đề hoặc lĩnh vực đối với mỗi nhóm cần đến từ một cơ quan quốc tế hoặc một cơ quan thống kê quốc gia; người là chuyên gia trong lĩnh vực này. Tương tự một ủy ban biên tập cũng sẽ được thành lập chịu trách nhiệm về các nội dung, các thay đổi trong mô hình siêu dữ liệu, sự phân loại các tiêu chuẩn kể cả từng tiêu chuẩn hay cả kho dữ liệu toàn cầu.

Kho dữ liệu toàn cầu nên thuộc về tất cả các thành viên tổ chức quốc tế của CCSA, khi đó họ có thể duy trì kho dữ liệu.

Một vài khó khăn gặp phải khi thiết lập các tiêu chuẩn quốc tế có liên quan đến một thực tế là các lĩnh vực khác nhau lại ở trong những giai đoạn khác nhau của sự phát triển thống kê. Để hiểu tốt hơn mối quan hệ giữa

các tiêu chuẩn quốc tế, bản đồ hoặc sơ đồ định nghĩa đã được phát triển ra nhằm phục vụ việc giải thích, theo một cách đơn giản, các tổ chức quốc tế và các bên liên quan khác có quan hệ với nhau như thế nào. Những thông tin này đặc biệt hữu ích trong khu vực có nhiều khung tham chiếu.

Bằng sự nỗ lực của quốc tế một số câu hỏi sẽ được trả lời như: *Điều gì cấu thành nên tiêu chuẩn thống kê quốc tế? ai là người phát triển và thúc đẩy toàn bộ các tiêu chuẩn? khi nào chúng bị thay đổi hay và thay đổi như thế nào?*

Nhưng vẫn có những câu hỏi mà các cơ quan thống kê quốc gia cần phải tìm câu trả lời như: *các khuyến nghị quốc tế về các tiêu chuẩn thống kê được sử dụng và thực hiện như thế nào?*

Đang cố gắng đối mặt với câu hỏi cuối cùng, tại INEGI bước nhảy thứ 2 đối với các tiêu chuẩn thống kê quốc tế được tiến hành thông qua việc tung ra một dự án thí điểm, dự án sẽ cố gắng xác định vấn đề về sử dụng các tiêu chuẩn nói chung đối với thống kê chính thức theo ba chủ đề chính: thương mại, lao động, diện tích đất bao phủ.

Một đánh giá của kho phân tích các tiêu chuẩn quốc tế được áp dụng với các chủ đề này, nghiên cứu, nghiên cứu các vấn đề phát sinh có khả năng xuất hiện ở cấp quốc gia và cố gắng đo lường mức độ tuân thủ, sử dụng các bảng hỏi phân bổ tới các nhà sản xuất tin quốc gia khác nhau, đang được tiến hành.

Tài liệu đa dạng về kinh nghiệm thực tế đối với các tiêu chuẩn quốc tế, đã sử dụng các mô hình siêu dữ liệu đặc biệt có thể được dùng để định hướng và hỗ trợ cho sự phát triển thống kê quốc gia trong tương lai.

Đo lường sự tuân thủ giữa các số liệu thống kê quốc gia với các tiêu chuẩn quốc tế

Dự án thử nghiệm

Các tiêu chuẩn

Hệ thống phân loại thông tin	Nhiệm vụ	
Kinh tế	Lựa chọn chủ đề	Thương mại
	Nguồn dữ liệu quốc gia	Khảo sát hàng tháng về doanh nghiệp kinh doanh (EMEC)
	Rà soát và hoàn thiện kho tiêu chuẩn	
	Chẩn đoán ban đầu	
	Xác nhận đối với khu vực chịu trách nhiệm điều tra	
	Chẩn đoán	
	Các khuyến nghị	
Xã hội - nhân khẩu học	Lựa chọn chủ đề	Lao động
	Nguồn dữ liệu quốc gia	Khảo sát quốc gia về ngành nghề và lao động (ENOE)
	Rà soát và hoàn thiện kho tiêu chuẩn	
	Chẩn đoán ban đầu	
	Xác nhận đối với khu vực chịu trách nhiệm điều tra	
	Chẩn đoán	
	Các khuyến nghị	
Địa lý và môi trường	Lựa chọn chủ đề	Đất/đất bao phủ
	Nguồn dữ liệu quốc gia	Phương pháp thực tế hóa bản đồ đất/đất bao phủ, chuỗi III
	Rà soát và hoàn thiện kho tiêu chuẩn	
	Chẩn đoán ban đầu	
	Xác nhận đối với khu vực chịu trách nhiệm điều tra	
	Chẩn đoán	
	Các khuyến nghị	

Sử dụng các khuyến nghị quốc tế phát triển các hệ thống thống kê quốc gia có thể giúp cho sự tích hợp và khả năng so sánh của thông tin. Các hệ thống thống kê, trên toàn thế giới cũng như ở địa phương cần phải rõ ràng để có thể hỗ trợ cho việc ra quyết định, lên kế hoạch cá nhân và cộng đồng hay dùng để đánh giá.

Các yếu tố khác của thông tin cần được chuẩn hóa để có thể hoàn thiện sự tích hợp và khả năng so sánh, các khái niệm và định nghĩa, sự phân loại, những phương pháp luận để nắm được các thông tin và tập hợp các nhân tố mục

tiêu tiêu chuẩn gọi là chỉ báo.

Với ý nghĩa này, hiểu biết thế nào là tiêu chuẩn thống kê, ai và làm như thế nào để phát triển, đẩy mạnh hoặc khuyến nghị, ai và làm thế nào để có thể vận dụng đúng khung chất lượng dữ liệu, phù hợp với nhu cầu cụ thể của từng quốc gia.

Sau cùng một mô hình phổ biến được xây dựng từ những khuyến nghị quốc tế về thống kê, sử dụng ngôn ngữ thông dụng, tính hài hòa, sự tích hợp và khả năng so sánh của thông tin là hoàn toàn có thể.

Minh Ánh (lược dịch)

Nguồn: <http://2011.isiproceedings.org/papers/650388.pdf>